

Vyšší průměrná mzda ovlivňuje pracovní právní nároky v roce 2022

Zdroj: shutterstock.com

Mohli bychom se domnívat, že zvyšování průměrné mzdy má vliv jen na růst koupěschopnosti obyvatel a zvyšování spokojenosti lidí. V některých případech může ovlivňovat i příspěvky zaměstnavatelům při zaměstnávání občanů, podporu v nezaměstnanosti, při rekvalifikaci i odvodech. Je to zejména v případech, kdy není možné vzít za základ číselné hodnoty z pracovní právní oblasti týkající se průměrných výdělků zaměstnanců.

Pro tyto účely je každoročně Ministerstvem práce a sociálních věcí vyhlášována na základě zjištěných statistických údajů průměrná mzda v národním hospodářství za 1. až 3.čtvrtletí předchozího kalendářního roku, která ovlivňuje práva a nároky na trhu práce pro příští kalendářní rok.

Pro rok 2022 je to částka 37 047 Kč (dále průměrná mzda v NH), která byla zjištěna za první až třetí čtvrtletí 2021 a byla vyhlášena Ministerstvem práce a sociálních věcí sdělením ve Sbírce zákonů č. 494 a č. [495/2021 Sb.](#) dne **13.12.2021.** Na takto statisticky zjištěnou průměrnou mzdu odkazují např. ustanovení § 57 odstavec 2, § 75 odst.2., § 77, odstavec 2, § 82 odstavec 1, § 113 odstavec 7, § 114 odstavec 2 a § 122 odstavec 5 zákona o zaměstnanosti č. [435/2004](#) Sb. (dále z. o. z.).a § 271g a § 271i zákoníku práce č. [262/2006](#) Sb. (dále zák. práce.)

Vyšší podpora v nezaměstnanosti

Podpora v nezaměstnanosti náleží podle § 43 odst. 1.z. o. z. uchazeči o zaměstnání do 50 let věku po dobu 5 měsíců, nad 50 do 55 let věku 8 měsíců a nad 55 let věku 11 měsíců. Uchazeči o zaměstnání, který splňuje požadované zákonné podmínky, přísluší v prvních dvou měsících podpora **ve výši 65 % průměrného měsíčního čistého výdělku z posledního zaměstnání, další dva měsíce podpůrcí doby 50 % a po zbývajících podpůrcí dobu maximálně do 11 měsíců 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku** nebo vyměřovacího základu osoby samostatně výdělečně činné. Základní podmínkou pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti je, že uchazeč byl za poslední 2 roky účasten důchodového pojištění alespoň 12 měsíců.

V případě, že uchazeč o zaměstnání před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání bez vážného důvodu ukončil poslední zaměstnání sám nebo dohodou se zaměstnavatelem, činí procentní sazba podpory v nezaměstnanosti 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku. Uchazeči, který nastoupil rekvalifikaci, přísluší 60 % průměrného měsíčního čistého výdělku dosaženého v posledním zaměstnání až do ukončení rekvalifikace .

Maximální výše podpory v nezaměstnanosti činí 0,58 průměrné mzdy v NH a při rekvalifikaci 0,65 násobek průměrné mzdy v NH (§ 50 odst.6 z.o.z). **V roce 2022 může tedy být maximální podpora v nezaměstnanosti 21 487 Kč (dříve 20 074 Kč) Při rekvalifikaci je maximální poskytovaná částka 24 080 Kč (dříve 22 498 Kč).**

Podpora bez prokázaného příjmu

V praxi nastávají případy, kdy zaměstnanec nemůže bez svého zavinění doložit svůj příjem a osvědčit výši průměrného výdělku, např. při likvidaci nebo úpadku zaměstnavatele, nevyhotovení potvrzení o výši výdělku apod. a proto nelze zjistit výši podpory v nezaměstnanosti z jeho průměrného výdělku (§ 51 odstavec 1 z. o. z.). Přitom je třeba zabezpečit tohoto zaměstnance alespoň minimální částkou.

I v těchto případech se vychází z průměrné mzdy zjištěné v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku. **Za první dva měsíce podpůrčí doby to je ve výši 0,15 násobku, další dva měsíce ve výši 0,12 násobku a za zbývající měsíce podpůrčí doby (maximálně do 11 měsíců), ve výši 0,11 násobku průměrné mzdy v NH.** Vyjdeme-li z průměrné mzdy pro rok 2022 v částce 37 047 Kč, pak je u těchto zaměstnanců podpora v nezaměstnanosti za první dva měsíce 5 557 Kč (dříve 5 192 Kč), za další dva měsíce 4 445 Kč (dříve 4 153 Kč) a za zbývající měsíce 4 075 Kč (dříve 3 807 Kč). V případě, že fyzická osoba dodatečně doloží potvrzení o svých příjmech, úřad práce podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci doplatí, pokud nárok na ni bude vyšší než poskytovaná částka .

Podpora při rekvalifikaci se v uvedených případech stanoví uchazeči ve výši 0,14 násobku průměrné mzdy v NH. Jedná se o částku 5 186 Kč (dříve 4 845 Kč).

Kompenzace odstupného

V personální praxi jsou časté případy, kdy zaměstnanec skončí pracovní poměr a zaměstnavatel mu neposkytne odstupné z důvodu platební neschopnosti. Potom se uplatní § 44b zákona č. [435/2004](#) Sb., o zaměstnanosti. Výše kompenzace se stanoví jako násobek doby, za kterou náleží odstupné, a 65 % průměrného měsíčního čistého výdělku zaměstnance v posledním zaměstnání. Kompenzace se poskytne za dobu od zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání do uplynutí doby, která se určí podle násobku průměrného výdělku, ze kterých byla odvozena minimální výše odstupného. Kompenzaci poskytne Úřad práce a musí mu ji nahradit zaměstnavatel.

V případě, že uchazeč nemůže doložit čistý průměrný měsíční výdělek, poskytne se kompenzace ve výši násobku doby, za kterou náleží odstupné **a 0,15 násobku průměrné mzdy v NH.**

Příklad : Uchazeč bude mít nárok na trojnásobek odstupného. Kompenzace bude ve výši 16 671 Kč (dříve 15 574 Kč).. Výpočet : 0,15x 37 047 Kč x 3.

Pracovní místo pro zdravotně postižené

Z. o.z. umožňuje hmotně stimulovat zaměstnavatele vytvářejícího nová pracovní místa pro osoby se ZP. Zo.z.. **upustil od vymezení pojmu „chráněné pracovní místo „ a zavedl zákonný postup pro zřízení pracovního místa pro osoby se ZP s následnou možností poskytnout příspěvek od úřadu práce.**

Jedná se o ustanovení § 75 tohoto zákona, které obsahuje **podmínky pro uzavření dohody o vytvoření pracovního místa pro osoby se ZP** a maximální výši příspěvku na jeho vytvoření. Konkrétní výše příspěvku je uvedena v dohodě, kterou uzavírá zaměstnavatel s úřadem práce. **Může činit maximálně osminásobek a pro osobu s těžším zdravotním postižením maximálně dvanáctinásobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku.** Průměrná mzda za uvedené období je 37 047 Kč, takže příspěvek v roce 2022 může být maximálně 296 376 Kč (dříve 276 888 Kč), případně 444 564 Kč (dříve 415 332

Kč). Vyšší příspěvky jsou v případě, kdy zaměstnavatel zřídí více pracovních míst pro tyto osoby a sjedná dohodu s úřadem práce. Zřídí-li 10 a více pracovních míst je to desetinásobek uvedené průměrné mzdy. Příspěvek na vytvoření chráněného pracovního místa je možno na základě dohody poskytnout i osobě se zdravotním postižením, která začne vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Tím se umožní její uplatnění na trhu práce.

Příspěvek na zřízení volných pracovních míst

Podle § 113 z. o. z. se jedná o společensky účelná pracovní místa. Rozumí se tím pracovní místa, která **zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s úřadem práce a obsazuje je uchazeči o zaměstnání**, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Společensky účelným pracovním místem je i pracovní místo, které zřídil po dohodě s úřadem práce uchazeč o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Na společensky účelná pracovní místa může úřad práce poskytnout příspěvek.

Výše příspěvku

Maximální výše příspěvku se stanoví v závislosti na míře nezaměstnanosti v daném okrese a na počtu zřízených nebo vyhrazených účelných pracovních míst(§ 113 odst.3 z. o. z.). Výše příspěvku zaměstnavateli na zřízení jednoho společensky účelného pracovního místa, pokud v kalendářním měsíci předcházejícím dni podání žádosti o příspěvek míra nezaměstnanosti v daném okrese nedosahuje průměrné míry nezaměstnanosti v České republice, **může maximálně činit čtyřnásobek průměrné mzdy v NH**. Průměrná míra nezaměstnanosti je v současnosti v ČR 3,3 %.

Příklad:

V okrese je průměrná míra nezaměstnanosti 2,5 % a zaměstnavatel zřídil nové volné pracovní místo. Příspěvek od úřadu práce může být v maximální výši 148 188 Kč (dříve 138 444 Kč). Při zřízení více než 10 pracovních míst může být tento příspěvek až ve výši šestinásobku této průměrné mzdy, tedy 222 282 Kč (dříve 207 666 Kč).

Jestliže by průměrná míra nezaměstnanosti v okrese dosahovala průměrné míry nezaměstnanosti v České republice nebo by ji přesahovala, může být příspěvek při zřízení jednoho volného pracovního místa až šestinásobek průměrné mzdy, tedy 222 282 Kč (dříve 207 666 Kč) a při zřízení více než 10 pracovních míst až **osminásobek průměrné mzdy, tedy 296 376 Kč (dříve 276 888 Kč)**.

Překlenovací příspěvek

V § 114 z. o. z jsou uvedena pravidla pro poskytnutí překlenovacího příspěvku. Je určen osobě samostatně výdělečně činné, která přestala být uchazečem o zaměstnání a začala vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Podmínkou je, že tato osoba obdržela příspěvek na zřízení volného pracovního místa. Zřízením volného místa se pro tyto účely rozumí i zahájení samostatné výdělečné činnosti.

Příspěvek se poskytuje nejdéle na dobu 5 měsíců a jeho **výše činí maximálně 0,25 násobku průměrné mzdy v NH**, tedy 46 308 Kč (dříve 43 263 Kč).. Výpočet: 37 047 x 0,25 x 5.

Poskytuje se jednorázově za celé dohodnuté období a je splatný do 30 kalendářních dnů od uzavření dohody o poskytnutí tohoto příspěvku. Je určen na provozní náklady osoby, která začala podnikat. Jedná se např.

- o nájemné a služby s ním spojené, s výjimkou nájemného za bytovou jednotku a služeb s ním spojených,
- náklady na dopravu materiálu a hotových výrobků,
- náklady na opravu a údržbu objektu, ve kterém je provozována samostatná výdělečná činnost, pokud je tento objekt ve vlastnictví osoby samostatně výdělečně činné a náklady souvisí s provozováním samostatné výdělečné činnosti.

V některých případech se považuje i daň z přidané hodnoty za provozní náklad.

Vyšší odvod do státního rozpočtu

Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu 4 %. Tuto povinnost by měli zaměstnavatelé splnit zejména přímým zaměstnáváním těchto osob v pracovním poměru nebo odebíráním výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů, se kterými úřad práce uzavřel dohodu o uznání zaměstnavatele na chráněném trhu práce. Pokud se nepodaří zaměstnavateli splnit tuto povinnost uvedeným způsobem (případně kombinací těchto možností), **musí provést podle § 82 odst.1 z.o.z. odvod do státního rozpočtu.** Jeho výše je za každou osobu se zdravotním postižením, kterou zaměstnavatel měl zaměstnat, 2,5 násobek průměrné měsíční mzdy zjištěné za 1.až 3.čtvrtletí 2021. *Např. jestliže měl zaměstnat 5 osob, je výše odvodu 463 087 Kč (dříve 432 637 Kč). Výpočet :37 047 Kč x2,5 x 5.* Odvod za rok 2021 musí zaměstnavatel provést do 15.února 2022 do státního rozpočtu prostřednictvím Úřadu práce.

Náhrada škody při dětské činnosti

Práce dětí ve věku do 15 let je v ČR zakázána. Práce mladistvých ve věku od 15 let a od skončení povinné školní docházky může být vykonávána pouze v pracovněprávním vztahu. Podmínky pro tuto práci jsou stanoveny v z. o. z. a odpovídají požadavkům Listiny EU a směrnicím EU. **Děti ve věku do 15 let mohou vykonávat pouze umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti po předchozím povolení správního úřadu (úřadu práce) a za ochranných podmínek uvedených v zákoně a v povolení.** O tomto povolení vydává úřad práce rozhodnutí, a to na základě písemné žádosti osoby odpovědné za výchovu dítěte. Povolení se nevyžaduje k činnosti zájmové v uvedených oblastech, pokud nepůjde o výkon činnosti za odměnu.

Při této činnosti může dítě způsobit provozovateli, pro něhož činnost vykonává, škodu. Vychází se ze situace, kdy dítě ještě nemá žádný výdělek a postup při uplatňování náhrady škody v plné výši by byl neodůvodnitelný. Existuje proto omezení výše náhrady škody: škoda, kterou by dítě, případně jeho zákonný zástupce, byl povinen nahradit provozovateli. **Nesmí podle § 122 odst. 5 z.o.z přesáhnout v jednotlivém případě 0,70 násobek průměrné mzdy** za první až třetí kalendářní čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém vznikla škoda. Pro rok 2022 je to 25 932 Kč (dříve 24 227 Kč).

Jednorázová náhrada nemajetkové újmy

Průměrná mzda pro rok 2021 se uplatňuje i podle zák. práce v oblasti náhrady nemajetkové újmy v důsledku smrtelného pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. **Podle nového § 271i) ZP pozůstalých bude příslušet manželovi, partnerovi, dítěti a rodičům zemřelého zaměstnance jednorázová náhrada. Jde o nový druh náhrady, který se uplatňuje od 1.ledna 2021.** Nově se právo na tento druh náhrady nebude u dětí zemřelého zaměstnance vázat na jejich nezaopatřenost a u

rodičů na nutnost jejich žití se zaměstnancem v domácnosti. Důvodem této úpravy je to, že duševní útrapy, které jsou tímto druhem náhrady odškodňovány, nelze z důvodů celoživotních rodinných vztahů vázat a podmiňovat zletilostí dítěte nebo žitím ve společné domácnosti.

Výše náhrady jednorázové újmy pozůstalých se odvozuje nikoliv od pevné částky, ale od násobku průměrné mzdy v národním hospodářství, který je v tomto případě stanoven na její dvacetinásobek, **tedy na částku 740 940 Kč**. U rodičů zemřelého, kdy je náhrada poskytována oběma rodičům, přísluší každému rodiči polovina stanovené částky. Jedná se o částku minimální. Může být poskytnuta částka vyšší, a to u všech pozůstalých.

Dřívější výše částky náhrady škody na zřízení pomníku nebo desky ve výši 20 000 Kč, která příslušela od 1. ledna 2007 tomu, kdy tyto náklady vynaložil, je nově koncipována tak, že již není stanovena pevnou částkou, ale nově se od 1. ledna 2021 stanoví odvozením od jeden a půlnásobku průměrné mzdy v národním hospodářství zjištěné za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém vznikne právo na tuto náhradu škody. **Jedná se o částku 55 570 Kč (dříve 51 916 Kč)**. Velkým přínosem je nejen zrychlené reagování na cenový vývoj, ale především to, že ke zvyšování bude docházet pravidelně bez toho, aby tak muselo docházet změnou zákona, což je z hlediska legislativního procesu nepružné. Částka jeden a půlnásobku průměrné mzdy je částka nejnižší, která musí být poskytnuta. Zaměstnavateli nic nebrání tomu, aby poskytli částku vyšší, avšak její výše nesmí převýšit náhradu skutečných nákladů.

JUDr. Ladislav Jouza,
advokát a rozhodce pracovních sporů